

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Deák Ferenc-ut. 12. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.
Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Melléklapja: „GÖMÖR-KISHONT T. E. VÁRMEGYE HIVATALOS ÉRTESÍTŐJE.”

A m. kir. postatakarékpénztárnál a 998. sz. cheque-számla tulajdonosa.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Kossuth-utca 19. szám a. házban **R. Vozáry Gyula** tanárnál. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetés, hirdetésny, nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petisors fogata 6 kr.
Bélyegdíj minden beiktatás után 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala Rimaszombat Kossuth Lajos-utca 19. sz. a. házban, nemkülönben minden hazai pósthivatal. Az előfizetés legezélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Egy új eszme a takarékoság előmozdítására.

Alkalmam volt már egy más lapban a szerencse-játékról egyet-mást elmondani. Ráműtattam azon szomorú tényre, mennyire elharapódzott nálunk a lottó-játék. Feltártam t. olvasóim előtt, hogy ezen legvadabb szenvedély nemesek a szegény embertársaink közt, hanem bizony a jobbmodú polgárainknál is el van terjedve, csak más alakban mint a lottó. A szegény emberek keservesen szerzett filléreiket a kis lutriába viszik, a vagyonosabbak megint sorsjegyeket vesznek; ez is lutri, csak más formában.

A temesvári szenzációs lottóügy ugy látszik haláldőfést adott a lutrinak, de azért ez még nincs a végvonaglásban, ámbár pénzügyminiszterünk már megígérte annak eltörlését, illetőleg az osztálysorsjegy árusításának behozatalát.

Minden sorsjegy kibocsájtás merő ellenmondásban áll a nemzetgazdasági elvekkel, ámbár jótékony egyleteinkre, a jótékony célok támogatására, bazilika-építésre stb. ily sorsjegyek kibocsájtása által a pénz folyóvá tétetik. Igaz ugyan, hogy a kis lutri csak az osztrák-magyar monarchiában létezik, de a nagy lottojáték meg van Európa majdnem minden országában. Csak egy Merkur-féle lapot kell kezünkhez venni, ott találjuk: a porosz, orosz, svéd, hamburgi, braunschweigi, meiningeni, bukareszti, milánói, bécsi, szalzburgi, mindenféle színű keresztsorsjegyeket stb. nem is szólva az osztrák és magyar állami sorsjegyekről.

Hiába, az emberi természet olyan, hogy neki már ilyen édesgetésre szüksége van a munka és fáradság nélküli vélt meggazdagodásra. Pedig hiába édesgetjük mi az embereket ilyen százezrekkel való kilátással, a legjobb eszköz a nép javának előmozdítására csak egyedül a munka és takarékoság mondja Franklin, és ez szent igaz. Ezt tagadni csak senki sem fogja. De ugy látszik, hogy a kormányok a két baj között, az életbölcsesség alapján, mindig a kisebbet választják.

Eddig takarékpénztárainknál az a szokás divik, hogy a betevők magok viszik a megtaka-

ritott pénzeket a takarékpénztárba. A mi német szomszédaink ennél már tovább mentek, ők ugyan is ügynökök által felkeresik a szegény gyármunkásokat, iparosokat, a szolgazemélyzetet, szóval olyanokat kiknek kevés idő áll szabad rendelkezésre, azoktól a megbízottak hetenként átveszik a betevő összegeket kamatoztatás céljából. Ez is már nagy haladás e téren, ámbár ezt a szokást a frankfurti takarékpénztárnál már az 1825. évben találjuk. Ezen reform, illetve haladás ellen nem lehet semmi kifogásunk, ez a maga helyén üdvös, jó és célhoz vezető, a takarékoságot a köznépnél tagadhatatlanul nagyban előmozdítja.

De most már egy egészen új eszme került szőnyegre, az 1891. évben február hó 21-én Berlinben tartott németországi takarékpénztári szövetségnek bizottsági gyűlésén, egy Seherl által felállt takarékpénztári rendszer, mely egy új perspektívát nyit az összes takarékpénztári ügynek. Ezen új rendszer a következőkből áll:

Minden betevő, ki hetenként 50 fillért, 1, 2 és 4 márkát az érte jövő ügynöknek a takarékpénztárba való betétel céljából átnyújt, lemond ugyan az első évi kamatról, de a helyett 20 egészen 5000 márka — a szerint a mint a szeszélyes szerencse-istennője neki mosolyog — sorsjegy nyereséjében részesül. Seherl ezen kedvezményt még azokra is akarja kiterjeszteni, kik csak az utolsó hónapban fizetik be az említett összegeket, feltéve, hogy az előbbi heti betéteket is ez alkalommal pótolandják. Ez van az első évben, a második évtől már a rendes kamat jár.

Tagadhatlan, hogy ez nagy esalétek a szegény betevőkre nézve, ki ne ragadná meg az ily kímélő kedvező alkalmat a minden fáradság nélkül nyerendő fönyeremény reményéhez, a nélkül, hogy kockáztatna valamit. De hol van a morál?

Az 1864. évben Hannovera városában tartott nemzetgazdasági kongresszus a híres Böhmert V. indítványára a következő határozatot fogadta el: A nyilvános szerencsejáték ellentmond nemcsak a nemzetgazdasági, hanem még az erkölcsi törvényeknek is, mert a maga erjében bi-

zalom helyett, fáradság nélküli nyereség utáni vak hajszát idéz elő, hanyagságot és babonát terjeszt. az elégedetlenséget, könnyelműséget és becsstelenséget előmozdítja.

Nézzük meg most egy kissé az emberi természetet.

Sokan majd kapva-kapnak az alkalmon. Az utolsó hónapban sokan fognak jelentkezni, kik a hátralékban maradt betéteiket pótolják, hogy csak részt vehessenek a nyereség reményében. A második évben a tőke rendes kamatoztatása veszi kezdetét, a harmadik évben újra lehet kezdeni a heti betétekkel és részt venni a sorsjáték kedvezményében.

A játék után két részre oszlott belevők egyik része — a nem nyertes rész — mely egész évi reményétől egy csapásra megfosztatott, takarékosági erényének hű marad-e? — Nem igen hihető, hanem igen valószínű, hogy feltűzött szenvedélyt másutt, más módon fogja kielégíteni. A második rész, t. i. az, melynek a szerencse mosolygott, nem igen elégszik meg a csekély százalékkal, melyet a takarékpénztár nyújt, hanem más utat és módot fog keresni, hogy a nyereség reményének új tápot nyujthasson.

Míg tehát a heti takarékpénztári betétek az ügynökök általi szedéssel a takarékoság erénye neveltetik, az alatt a sorsjegyekkel jutalmazással ez egészen elrontatik, körülbelül ugy, mint némely szüle eljárása; a mit az apa felépít, azt az anya engedékenységénél fogva egészen ledönti.

Vagy talán csak nem akarjuk elhitetni a szegény betevőkkel, hogy itt a cél szentesíti az eszközt, vagy hogy ennél a sorsjegy nyereséjében való részvét erkölcsileg meg van engedve, a többen pedig nincs. — Ugyan ki akarná annak felelősségét magára vállalni, ha ilyképen a szegény ember megtakarított filléreivel a szerencsejáték áldozatává válik? Vagy talán azt mondjuk: „Hiszen nem kell részt venni, ez a szabadakarat dolga.” Jól ismerté már Ovid az emberi természetet, azért is mondja: Nitimur in vitium semper cupimusque negata. Itt az egyik a másikat egészen kizárja.

T A R C Z A.**A balgatag és az árnyék.**

— Mese. —

Egy balgatagnak az az ötlete akadt,
Hogy önön árnyékát ő minden szín alatt
Elfogja, el ő, ha török-szakad!
Lopvást tehát feléje lép
Az is előbbre lép;
Egy lépéssel megén elébb
Az még előbbre lép:
Ő futni kezd utána végre,
De ott minden lépten-nyomon kísértve
Gyorsan fut, mint a sir bolygó lidereze.
A balgaság ezen felette bámul
És vissza megy, dolgára tér megint,
Véletlenül azonban széttekint:
S ime, az árnyék kíséri kezd hátul.

Szép hölgyeim! Azt hallám rólatok . . .
De nem! Nem, — ilyet hogy mondhatok?
A szerencséről szól az egész dolog:
Hogy ez tudniillik épen annak
Fordít hátat, ki lőt-fut, áldoz érte;
És megfordítva hányan vannak,
Kik a szerencsét csalfa útjára nem kísérve
— Ugy látszik — töle távolodnak;
De ez csak látszata a szép valónak!
Mert a bolond szerencse,
Hogy senki őt ne hagyja eserbe,
Kaczer szemeket ép azokra vet,
És miként az árnyék: hűn kíséri léptöket.

Németből: Ferber Albert.

Fegyelmi ügy *)

— Rajz. —

Gondos Bálint uram, a harmócezi oktató, egy ködös, zimankós februáriusi délelőtt az istentisztelet bevégeztével komoran tért haza a templomból. Kopottas téli kabátját ledobta az ágyra, azután szénézett a barátságos, meleg szobájában, melynek minden butordarabja tisztán ragyogott és az oktató ur türelmetlen tekintete megakadt Zsuzskán, az egyetlen eselédleányon, ki mezőkön edzett, egészséges tüdejét fújtatóul használva, ugyanesak törte magát, hogy a kályhában pirosuló néhány üszökből lángra szítsa a nedves falhasábot.

— Zsuzska, eredj ki, — parancsolá az oktató ur, és Zsuzska sietve tűnt el a tornácra nyíló ajtón.

— Bizonyosan megint roszul diktálta Csank Pál Pestu a zoltárt, — dörmögte a lány — azért olyan hargos a tiszteletes oktató ur.

Pedig hát Gondos Bálint urantól — harmincz évre terjedő tanítói pályáján — a zoltárookra való emlékezés istenes szándoka talán soha sem volt annyira távol, mint épen e pillanatokban.

A tarka kartonnal bevont széles pamlag fölött erős czigánymadzaggal fufangosan összetartott három polezu könyvtartó állott: diákos barátságban össze-vissza halmozva rajta a „Szent történetek rövid summája”, a „Kis tükör”, továbbá ábéczés, képes könyvek, megkopott vászonkötésben a bibliának egy tizennyolcz krajczáros példánya; azután fekete nagy téntartó, melyből óeska tollszár meredez elő, alig különbözve színével a garasos pipaszártól, melynek végén az oktató ur egyik legtöbb büszkesége: öblös selmeci cserép-pipája diszeleg.

Ez a koromtalan kupaku pipa igen alkalmas arra, hogy rajta kénye-kedve szerint keresztül dühöngjön a

*) Megjelent az „Egyetértés” 1891. június 3-iki számában.

szörnyű vihar, mely a harmócezi oktató kebelét dulja. A dohányzaeszkő tartalmának jökora része tűnik el a pipa tágas öblében, melyre hol a jobb, hol a bal keze hüvelykujjával nagyokat nyom Gondos Bálint uram „pipától-tés” ezimen. Csak a megszokott műtét ez, mit gépiesen végez a dohányos ember keze, míg feje — ez a becsilletesen megöszült torzonborz vén fej — aligha tud valamit a dologról. Szemei erősen egy fehér iv papírra merednek, melyen kifogástalan rendben fekete betűk sorakoznak.

Egyszerre mérgesen vágja az asztalra kedves pipáját az oktató ur, azután felkapja az írást, az ablakhoz megy vele, jobbra-balra fordítja, mintha nem látná jól olvasni . . . pedig bizony tudja már annak az írásnak a tartalmát könyv nélkül is olyan jól, mint akár a hatvanbenedik zoltárt. Atfutja szemével a sorokat, meg előlről kezdi, közbe egyet-egyet esóvál elégedetlen vén fején. Már csak érdemes lehet bepillantani abba az írásba!

„A presbyterium feljelentésére, melyben az általános elégedetlenség okául a tiszteletes oktató ur igaztása van mondva, kénytelen volt a traktus ez intézkedéssel és nagyságos Kappanházy András országgyűlési képviselő, egyházmegyei világi tanácsbíró stb. urat s Nehéz Pál héthvári rendes lelkész kiküldeni a végből, hogy ezen fegyelmi ügyben egyházi törvényeink értelmében eljárva, a békétlenkedő egyházban rég óhajtott idvességos rendet létrehozni igyekezzenek. . . .

Az oktató ur süri pislogással bámul ki a jégvirágos fehér ablakon. Egyet-kettőt sodor a bajuszán, majd gunyos nevetésre fakad. Hogy is lehet ez? Sehogy se érti. Hogy őt vádolják igaztással, a ki harmincz hosszú esztendőjének összes munkáját erre a hálátlan, buta népre pazarolta el. S ha legalább csak róla magáról volna szó! De mi lesz a gyerekből, a ki most kizűkdi tent Pesten a negyedik medikus évet? Meg a leányból. . . hm . . . hm . . . ez a baj; hogy szép a leány, hát ki tehet róla, hogy szemet vetett rá a gazdag kurátor legény-fia? . . .

Ezen legújabb takarékosági eszme, melyet németek nagyszerű találmánynak neveznek, melytől arany hegyeket várnak, s melyet nem udnak eléggé magasztalni erkölcsi tekintetben — szelíden mondva — nagyon is kifogás alá esik.
Wiesinger Károly.

Gömör-Kishontmeze közgazdasága.

A miskolci kereskedelmi és iparkamara megyénk közgazdasági viszonyairól terjedelmes jelentést terjesztett föl a kereskedelemügyi miniszterhez. A jelentés kiváló szakértelemmel van összeállítva s oly egyén tollára vall, ki közgazdasági viszonyainkat körül-hegyre ismeri. A mellett, hogy a statisztikai adatokat pontosan közli — melyeknek beszerzése sok utánjárásba került — ott a hol kell, konstatálja az előhaladást ép úgy mint a visszaesést, egyuttal megjelöli a visszaesés okait is s felhívja a miniszterium figyelmét azokra a módokra, melyek által a visszaesés megszüntethető volna. — Így különösen a helyi érdekű vasutak kiépítését, a teheráru díjszabás módosítását sürgeti, s a mennyiben a külföldről érkező vámköteles áruk most vagy Budapesten vagy Kassán kezelteknek, egy vámhivatal felállítását is kívánja Miskolcra.

Igaz, hogy iparunk, gazdaságunk lépten-nyomon fejlődik, de e fejlődés nem történik egyetlen fokozatokban. A haladás a civilizáció útján kielégítő, de a jobb viszonyok teremtése égetően szükséges akkor, mikor más kultur-államok rohamosan haladnak. Egyik baj a kivándorlás, mely vármegyénkben folyton nagyobb mérvet ölt, s ezen nem segíthet semmiféle hatósági intézkedés, terjed az, miként a ragály; az első pénzküldemény, mely Amerikából érkezik, szinte forradalomszerű hatással van.

Rozsnyó városból 30 iparos vándorolt ki, Jolsva lakossága 10 év alatt 350 lélekkel csökkent, a dobsinai bányászok kivándorlása folytonos, a város lakossága 10 év alatt ezer lélekkel csökkent. A Murányvölgyön, rőzei és tornallyai járásokban is sűrűn tapasztalható e sajnós jelenség.

Ével szemben az idegen forgalom kisszerű; a rozsnói és eszi fürdők új érába léptek ugyan s meglehetősen vonzó erővel bírnak az idegenekre, de fejlődésükben még nem érték el azt a szintet, mely állandó számu közönséget biztosítana számukra. A dobsinai jégbarlangot évente háromszeren látogatják. Legnagyobb baj, hogy a vidéki közönség egymaga az összes kulturális feladatokra alig képes, mert itt minden kulturális tevékenység és anyagi teher ugyanegy társadalmi réteget ér.

Attól, hogy a részletek, megyénk közgazdasági viszonyait a következő számadatok mutatják. Termeltetett dohány mástílszáz ezer kilogramm. Egy kat. hold 150 fítot jövedelmezett. Éreztermelés: 237 millió kilogr. hetedfélszáz ezer fítt értékben. Vasgyárakban előállított áruk értéke 4 millió 800 ezer fítt. A kohók munkásainak létszáma 2636. Ujantályolgyi üvegyár 300 ezer forint értékű áru, 800 munkás. A Markó-féle bőrgyár közel 20 ezer darab szarvasmarha és lőbort dolgozott föl. A rimasombati feygházban 4256 db kosarat készítették stb. — Ez innen-onnan kiszedegetett adatokból is látható, mily nagy mértékben üzi vármegyénk az ipart.

Közüljük még a jelentésből a következő érdekes részt:

„Ama, valóban nem sok örvendetes jelenségek egyik legkedvezőbbje faiparunk fejlődése Gömör-Kishont vármegyében. Mult évben Blum Sámuel és társai Pelsőczön nagyszabású műfagyárt létesítettek, a lefolyt évben pedig Kokován épült fel egy fagyapju gyár, mely első ilyenmü hazánkban, mivel a többiek inkább saját szükségletükre dolgoznak.

Mindkét ipartelep megérdemli, hogy velük bővebben foglalkozunk.

A pelsőczyi ipartelep „Első gömői műtápar társulat Blum és Tsa” bejegyzett cég. 1890. évi február hó végén kezdette meg működését. A gyár eredetileg külföldi hason vállalatok mintájára műipari, konyhaszükségleti, faárúk nagyban gyártására tervezett, a lefolyt évben azonban nagybőrára tölgyfafa-fűrészeléssel foglalkozott, parkettpadló összerakásához szolgáló deszkákakat, furnirokat 4 mm. vastagságtól felfelé, valamint ipari célokra szolgáló különböző deszkákat készített.

Szegény leány! Tizenhét esztendejének édes álmai helyett majd koldusbottal léphet ebbe a rossz, önző küzdelmes világba! Gondos Bálint érzi, hogy valamitől úgy elhomályosul a tekintete, de . . .

Talán kopogtatnak. Az oktató ur nem bizonyos benne, csak úgy rémlik előtte, mintha hallotta volna, s szája gépiesen, halkán ejt ki egy falusi esendes „szabad”-ot.

A kinyitott ajtóban egész csoportozat jelen meg. Elöl nagy prémes bundában Kappanházy András egyházmegyei világi tanácsbíró és országos képviselő, nyomában nagytiszteletű Nehéz Pál a héthvári lelkész. Azután zuzmarás, jégesapos, kifent bajszu, fehér szűrös előkelői a viszálykodó Harmóczának; hatókrös presbýterek és bíróviselt hitések, kik világtapasztalataik kétes értékű jussán igazgatják a harmóczai anszentegyház dolgait.

Kappanházy ur — nem minden külső segedelem nélkül — leteríti a pamlagra nagy prémes bundáját. Teremtő isten, micsoda egy bunda ez! Holmi szegény falusi lévita magát ezt a bundát is tiszteletteljesen megnagyságosolná, ha nem volna is benne egy ilyen három mászás előkelőség, mint a tanácsbíró ur. Számára az asztalfőhöz nagy karosszék tolnak, melybe leül; körötte állnak vagy ülnek — tetszés szerint — a csoport többi tagjai. Nehéz Pál a héthvári lelkész a harmóczai kurátorral beszélget nagy suttogva; szegény Gondos Bálint reménykedve tekintget feljók, mintha onnan várná a segedeimet.

Kappanházy András ur remek beszéddel nyitja meg a tanácskozást. Elmondja, hogy milyen gonosz a mai világ. Hogy már az urnak nyája is meg van metyelyezve, hogy hűtelen sáfárok és tudatlan magvetők konkolyt hintettek a tiszta termőföldbe; de őket épen azért küldte ki éles pallosával a nagytiszteletű traktus, hogy levágják a gonosz sárkányt, ha ezer feje volna is. (Gondos Bálint feje sulyosan hanyatlik alá, mintha az az ezer sárkányfej mind az ő nyakán lógna.) Azért hát csak adja elő kiki maga panaszát, majd elintézik őket azt vallásos szigorral és kérlelhetetlen keresztényi türelemmel, stb. stb.

A gyár további fejlődésének lokális akadályai van. A telep ugyanis a régi megyeház épületben van elhelyezve, melyben ez időszerint még egy r. k. kápolna áll fenn közhasználatban. Könnyen érthető okoknál fogva a tulajdonosok a kápolna lebontását kérelmezték, mely kérelem illetékes helyen meghallgatásra nem találván, a tulajdonosok kénytelenek voltak annak eltávolítása iránt az egyházi hatóság ellen pert indítani. A per folyamatban van s ennek eldőlésétől függ a telep sorsa. Kérjük Nagyméltóságod magas figyelmét e telep számára, mely már ma is, a kivándorlás által mélyen sújtott vármegyében, 50—60 nagykoru munkást, 14—20 serdültebb fiut alkalmaz, kiknek napibére 25 krtól 3 fítt 50 krig változik és ezenkívül alkalmaz fő- és segédkönyvelőt, pénztárost, gyakornokot fűrészevetőt, gépészt, felügyelőt. A munkások bírnak betegséggelyző intézettel s baleset ellen biztosítva.

Hogy máris mily sikeresen működik tárgyaló telepünk, mutatja az, miszerint a készítmények jobb része Belgiumban, Hollandiában, Német- és Franciaországban jó kelendőség mellett talált piacra, s nem is termelhet évente oly mennyiséget, mely a külföldi keresletet fedezni képes volna.

Nem kevésbé érdekes és figyelemre méltó a kokovai fagyapju gyár, mely Gömör-Kishontvármegye nyugati szögében, Rimabánya állomástól kissé távolabb, Kokovai községben létesült „gróf Forgách-féle első magyar fagyapju és faárúgyár” cég alatt. A fagyapju, mint itt gyártott kereskedelmi cikk új lévén hazánkban, megérdemli, hogy vele tüzetesebben foglalkozunk, remélvén, miszerint a hazai közönség figyelmét ez uton is rátereljük az iparvállalatra.

A fagyapju (Holzwolle, Wolin) rendszeren hét nemben készíttetik, mely nemek 0—6 számokkal jegyeztenek. A legfinomabb (0. számú) 1/15 mm. a durvább (6 számú) 1/2 mm. vastag; a szálak szélessége 2/3—4 mm. között váltakozik. Ezen nemeken kívül készíttetik még oly finomságú fagyapju, mely finomságban és puhóságban a tőpéssel veszenyöz és tényleg a kórházakban kötőszertül használtatik. A közönségesebb minőségű fagyapju esomagoló s tisztogató szerül, a finomabb nemek derekaljak s butorok tömésére, a Crin d' Afrie, lőszőr stb. helyett szolgál. A legdurvább minőség a lomul szolgál s így főként szalmaszegény vidékekre nézve fontos. Hazánkban e telep van hívatva e cikk fogyasztását bevezetni. A fagyapju a kereskedelmi forgalomba rendszerint 1/2 köbméter tartalom esomagokba, erős nyomás mellett sajtolva kerül. Értéke átlag 100 kgkint 3—4 fítt. Egy esomag általában 50 kg. sulyal bír s 120 esomagnál vagyis 6000 kgnál több egy közönséges felelt vasúti teherkocsiba nem fér, mely körülmény szállítási díjmérséklés engedélyezésénél egyik legfontosabb alap.

A fagyapju feldolgozására csak szép, ág nélküli lucfenyő s rezgönyvfa használtatik, mely már bizonyos szárazsági fokkal kell, hogy bírjon. Évi szükséglete a telepnek 1500 köbméter, mely az uradalom nagy 10,000 holdnyi kiterjedésű erdeiből kerül ki.

A készáru eddigelő leginkább mint esomagoló anyag Budapesten talált nagyobb kelendőségre.

A szóban forgó faárú gyár termel ezeken kívül tölgy s bükk-, padlódeszkát, cipészfafa forgácsot, szerszámnyeleket, fogantyukat, butortalpakot, kefedeszkákat. Miután azonban tölgyeink, s mint ismeretes s miként erről már a fakeskedelem ismertetésénél szólottunk, csökkentek s így a szükségletnek megfelelően nem képesek, bükk padlódeszkák hozatnak forgalomba. Hogy ezek a tölgydeszka jó kellekének megfelelőjenek, a gyár által telítési proceszusznak vetettek alá; a fanedvek gőzölés által eltávolítván az impregnáló anyag a farostok közé sajtolván, az előállított áru a tölgydeszkát helyettesíteni teljesen alkalmas. Padlódeszkákon kívül készült butorléc s faiparosok számára szükséges anyag. Az évente mintegy 1200 köbméter jelentékeny mennyiségre rugó hulladékból aprób tárgyak készülnek. A bükkpadlódeszkák ára 100 kgkint 1 fítt 30 kr.—1 fítt 50 kr., helyben a gyárban, napibére 25 krtól 2 fíttig. A telepen a munkás létszám 30, köztük 2 nő. Betegséggelyző egylet nincs, de az uradalom orvosi kezelésről s gyógyszerek ingyen kiszolgáltatásáról gondoskodik.

A telep állami kedvezményt élvez. De a jelenleginél több szállítási kedvezményre utalva van, mert a legkö-

A harmóczai tekintélyek között zajos mozgolódás támad. Összedugják ravasz fejüket, egyet-egyét mordulnak, biztatják egymást; majd fölemelkedik a szószóló, jobb vállán előrerántja tarka virágos fehér szűrét, nagyot köhint torok-köszörülés végett, azután ömlik belőle bőségesen a „falu panasa”.

— Tudja is itt azt mindenki, hogy nincsen gond fordítva a gyereknevelés lelki ápolására. Öreg ember nem tanítónak való. Hiszen maga az oktató ur gyűjti egybe, biztatja a gyerekeket, hogy szeretőkről daloljanak s vígan duhajkodjanak az istennek meg a pihenésnek rendeltetett szent vasárnapon! Szó a mi szó, mi is voltunk fiatalok, de hát hallatlan az, hogy a lány hívja tánczra a legényt, mint a multkor is, hiszen — tudja a falu, tele van vele a világ szája, hogy az oktató urék Juliskája . . .

— Nagy hiba, nagy hiba! — dörgi Kappanházy András ur és szigorú tekintetével lövell a harmóczai oktató felé.

— De hiszen ez nem tartozik a dologra, — vág közbe ingerülten a héthvári lelkész. Inkább mondjon le az állásáról tanító ur, sem hogy itt botrányos pletykákkal engedje magát sértegetni.

Gondos Bálint előtt elsőtétül a világ. Kipirult becsületes arcát félénk fájdalommal fordítja a lelkész felé: hát még ez is ellenem van? Atvillan a sok keserű gondolat a fején . . . a gyerek . . . meg a lány . . . Az. Tudja ő nagyon jól, mi itt a baj, csak hogy arról nem lehet beszélni.

— Mondjon le oktató ur — ingerli a lelkész — mit is tehetne egyebet?

— Harminez esztendeje vagyok a falu tanítója, — rebeget végre esendesen Gondos Bálint — becsületben élttem, becsületben öszültem meg. Tudom én, hogy nem a hivatalos dolog miatt van itt panasz. Szegény ember vagyok, ez a baj, nagyságos uram. De . . . nem akarom, hogy ártatlan fiatal leánykám nevét e durva emberek emlegessék . . . (nagyot esuklik az oktató) inkább ezen-

zelebbi állomásig. Rimabányáig való szállítás máris érzékeny fuvarkötséggel terheli a telepet.

ÁR V I Z.

Kedden este hét óra tájban egészen váratlanul hatalmas árviz borította el városunk határát s a város rimaparti részeit. Egész nap, a délutáni órákig szakadt az eső, de senki sem gondolt arra, hogy veszedelem származzék belőle; a zápor elállta után még a napfény is kísütött s az emberek ismét hozzáláthattak munkájukhoz, melyet az idén már megszoktak szakadozottan végezni. Fent a kokovai és tiszolczyi hegyek közt azonban óriási fellegszakadás lehetett, melynek hullámai estére a két völgy egyetlen medencéjében, a Rima vízében gyűltek össze s a máskülönbben jelentéktelen folyócskát annyira megdagasztották, a mennyire a vidéki lakosság még nem emlékezett. Esti 7 órakor kezdett hõmpölyögni a piszkos áradat s félóra múlva a hullámok átlépték a medret. A víz perezenként emelkedett, de azért azt remélte mindenki, hogy a különben nagy esésű mederben gyorsan fog lefutni. Csálódtunk. Kilencz óra tájban az alantabb fekvő rétek és szántóföldek víz alatt állottak. Elborította az ár a gyönyörűen parkirozott városkertet; a kaszinó és vendéglő épületeit a szó szoros értelmében annyira körülvette, hogy a kik benne voltak, ott is rekedtek. A Rima összes ágai, a tamásfali főmeder, a malom-árok, a Sódoma egy széles folyamra alakultak, s az oldalakon fekvő több száz holdra menő teljesen kultivált káposztaföldeket, kerteket, réteket méternyi magasságban lepte el az ár. Természetesen víz alá került a városnak az a része is egészen, mely a Rimaparton nyulik végig. A lakosság eleinte nem gondolt nagy veszedelemre, de a baj folytonos növekvését látva, menekülni kezdett. A tamásfali sereg lakói mind a házak tetéjére kerültek, a Rimasoron megkezdődött a kiköltözködés. A víz folytonos növekedése tizenegy óráig tartott, ekkor megkezdődött az apadás, de már sokkal lassabb tempóban, úgy hogy szerdán estig a víz még nem szorult vissza medrébe. Ez idő szerint a kár mennyiségéről nincsenek biztos adataink, annyi azonban bizonyos, hogy ezerekre rug. Az ólakat s kisebb alkotmányokat mind elsodorta a víz, házakat tucat számmra rongált, ezek közül 3 össze omlott. A parton levő szalajka-főzőben öt gyermek s egy aszszony szorult meg a legválságosabb helyzetben. A biztos haláltól nehány bátor katona mentette meg őket, kik a segély kiáltásokra Horák Hugó főhadnagy és Otrópecz Mátyás tüzemester vezetése alatt a hullámok közé veték magukat s saját veszélyükkel nem gondolva, partra szállíták a szerenesétleneket. — Félig-meddig komikus helyzetbe jutottak azok, kik a nyári kaszinóban esendesen kártyáztattak; nyolcz órakor van a rendes kaszinói hora canonica, de ekkor már lehetetlen volt lelépni a vendéglőre, a víz félméternyre nyaldosta az alapfalakat; a társaság egyik tagja, kit a kötelesség minden áron hazaszállított, neki ment az árnak s ruhástól gázolt át a piszkos hullámokon; a többiek 10 óráig reménykedtek, utójára is egy nagy bátorságu mindenek közvetítésével szabadulhattak meg önkénytelen fogságukból, ki áttört

nel lemondok tanítói állásomról. Ugy. Megfizet az isten mindnyájunknak!

A kurátor nagyot fúj. Arcán ravaszul váltakozik a titkolt öröm és a hivatalos komolyság. A presbyterium újra összesug, nincs a ki beszéljen. Ilyen könnyű győzelemre nem voltak elkészülve.

— No, hát lemondott az oktató ur, — törí meg a esendet Kappanházy András, — kigyelmelek már most keressenek új tanítót, vége a panaszoknak.

Az előkelők esendesen mozgolódnak kezdenek. A kurátor épen megköszönni készül a nagyságos és nagytiszteletű kiküldötték fáradozásait, mikor feláll helyéről Nehéz Pál, a héthvári pap. Elégültség van kifejezve szép barna arcán, belső zsebéből összehajtott iv papírt vesz elő s odaállva a presbyterium elé, elkezd beszélni.

— Minthogy a harmóczai tanító lemondott állásáról, azt hiszem, semmi akadályja sines annak, hogy ő új állomást foglaljon el. Az egyházamhoz tartozó Törökfalva leányegyház község nevében azért ezennel meghívom őt saját egyházamba tanítónak . . . Tiszteletes Gondos Bálint uram — ha meg nem veti — fogadja el községem meghívását. Ime itt a meghívó-levél. Igaz, hogy csak tizenkét köböl tiszta buzával lesz több a fizetése, mint itt Harmóczán volt, de abban nem lesz konkoly. Nyugalmas helye lesz öreg napjaira, hiszen jó az isten, jót ad!

— Jó az isten, jó! rebegeti könyves szemekkel a vén tanító és reszkető kezével átvévén a meghívó-levelet, oda-borul a lelkész nyakába: „Az isten áldja meg, nagytiszteletű uram!”

Lesz már a gyerekek miből levizsgáznai, jó az isten, jót ad!

A presbýterek sürgősen ajánlják magokat és szögyenkező huzódnak ki az ajtó. Kappanházy András ur arca is szélesebb lesz az örömtől; megveregeti a héthvári pap vállát és megelégedetten mondja:

„No papom, maga igazán derék ember, csak hogy nagyon szentimentális, épen mint én. Hanem, igaz ni, hol fogunk ebédelni?”
Lőrinczy György.

a hullámokon, s a városból mentő-kocsit szerzett. Csak akkor volt fogalmuk a víz nagyságáról, midőn a rendes sétatutak a lovaknak is hasig kellett gázolniuk. Elpusztult a gyönyörű városkertnek egy része, ép az, melyben közönségünk legszivesebben szokott időzni. Egy tiszteletré méltó család a Rima tulsó partján fekvő Kondek fürdőbe rekedt. Nem vették észre, hogy a víz elzárta az átjáró hidat, minek folytán a fürdő épületben kellett tölteniök ez éjjel is. A városunkon alól fekvő községek kára óriási. Több ezer hold föld van víz alatt a még be nem takarított gabonával és szénával együtt; különösen sokat szenvedtek Tamásfala, hol szintén házakat vitt el az ár, Jánosi, Pálfa, Feled, Serke, Smoni községek. Az ivánfali pusztnál a vasuti töltés két helyen van átszakítva, így Rimaszombat és Feled között a vasuti közlekedés csak pallókon való átszállás által történik. Feleden öt ház lett a bős elem martaléka. A sok mindenféle csapás között, mely a nyár folyama alatt vidékünket meglátogatta, a kedden éjjeli árvíz volt a legnagyobb, mely a rimavölgyi lakosság gazdasági reményeit megsemmisítette. A gyakori jégesés és folytonos esőzés után még maradt valami, de e hatalmas árvíz után a mezőkről már alig lehet valamit betakarítani.

A közönség köréből.*)

Felvilágosításul.

E lapok mult heti számában „Innen-onnan” ezim alatt egy közleményem jelent meg. Tréfás a tartalmában, ezéltatos az irányában. De mind tréfája, mint ezéltata a kellő mederben tartva, nem hágyva túl azon még egy vonalnyival sem. Csak rosszakarat, vagy pedig éretlenség foghatja rá az ellenkezőt.

Öt esztendeje foglalkozom a hírlapírással. Oly mértékben t. i. a mennyire ezt tanulmányaim megengedték. Soha ez idő alatt senkit az életben tudva és akarattal meg nem bántottam. Még kevésbé tettem ezt most. És hogy mégis cikkem bizonyos körökben oly nagy fölháborodást keltett, mely következményeiben kellemetlen és bántó volt nemcsak reám nézve, de még a szegény szülemre nézve is, akik pedig — higgyék el — semminek sem az okai, kénytelen-kelletlen azt kell feltennem, hogy e fölháborodást vagy rosszakarat, vagy pedig éretlenség szülte.

De én sem az egyiknek, sem a másiknak nem veszem. Egyszerűen „túlzott érzékenység”-nek tartom. Kérem fogadják el „ennek” Önök is.

Kijelentem, hogy nevezett cikkben senkire ezélni, senkit megsérteni nem akartam. A mit írtam benne, azt a szabad vélemény-nyilvánítás és a szabad sajtó által megengedett határok közt a legtisztább szándékkal vettem papírosra. De ha mégis „hibáztam” volna, úgy kérem önöket — röjják fel azt fiatalágomnak.

És ha e kijelentésem daczára is akad vagy akadnak olyanok, kik azt hiszik, hogy az említett cikk rájuk nézve sértő — nos hát azok kövessék a Nagy Sándor példáját, aki mikor a csomót szép szerével megoldani nem tudta — a „kardjával” metszette azt ketté.

Martínuzzi.

Törvénszéki esarnok.

Julius 29-én. — 1. Hatóság elleni erőszakkal vádolt Bittala György elleni végtárgyalás. — 2. Hatóság elleni erőszakkal vádolt Szako István elleni végtárgyalás. — 3. Szándékos emberöléssel vádolt Puchala Zsuzsa elleni végtárgyalás.

Julius 30-án. — Megvesztegetés vétségével vádolt Klein Károly elleni végtárgyalás. — 2. Hatóság elleni erőszakkal vádolt Földi János elleni végtárgyalás. — 3. Lopással vádolt Hriez Mátyás és társa elleni végtárgyalás.

Helybeli hírek.

Kérelem. Tisztelettel kérjük a lapunkat járató olvasóközönséget és községeket, hogy — ha netalán hátrálékban vannak — lapunk árát megküldeni sziveskedjenek. Rimaszombat, 1891. július 23.

A „Gömör-Kishont” és „Hivatalos Értesítő” kiadóhivatala.

A rimaszombati ev. ref. egyház presbiteriuma f. hó 19-ikén tartott gyűlésében szavazott zsinati képviselőkre. Rendes tagokul: Nt. Nagy Pál esperes és t. Farkas Abrahám egyházmegyei gondnokra, póttagokul pedig Terhes Pál egyházmegyei tanácsbíróra és Bornemisza István országgyűlési képviselőre szavazott.

Esküvők. Kövér István egri kir. adótiszt f. hó 23-án vezeti oltárhoz Szeverényi Paulin kisasszonyt a kály. templomban — Keresik Pál fiatal iparos szintén a kály. templomban tartja esküvőjét Lévai Juliska kisasszonnyal.

Temetés. Vasárnap d. u. 3 óraker kisérték örök nyugalma helyére özv. Dr. Richter Danielné szül. Kóry Anna urnót, ki pénteken d. u. végelgyengülésben életének 76-ik évében hunyt el. A megboldogult urnó jótékony-ságáról volt ismeretes s a nőgyeletnek élete végeig val. tagja volt. Áldás emlékére!

Nyári multság. A rimaszombati izr. ifjuság e hó 19-én sikerült mulatságot rendezett a szabadkai erdőn. Izraelita polgártársaink szép számmal jelentek meg a mulatságon, bár a jótékony ezélránti tekintetből is szebb lett volna, hogy ha a vagyonosabbak közül azok is megjelennek, a kik távollétük által tündököltek, hogy ne mondjuk tüntettek. Ez azonban a figyelmes rendezőség tánczó kedvét nem csökkentette; feszelen jó kedvvel járták egész esti 10 óráig. — Naphaladta után különösen szép látványt nyújtott a színes lampionok özöne s a sűrű lombok közül előkandikáló holdvilág fénye,

*) E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk.

mely a hebroni rózsák tekintetén derengő boldogság szí- nével kellemes harmoniába olvadt össze. A mulatságon Palócz Kálmán zenekara játszott nem oly kedvvel s nem akkora figyelemmel, a mennyit a közönség megkövetel- hetett volna. Hat óra tájban a társaság hölgy tagjai, fő- leg a Lőkovies, Bródi és Diekmann családok részéről pompás uzsonnával látták el a vendégeket. A bevonulás 10 óra után történt a színes lampionok fénye mellett. A sikerét a rendezőséget, melynek élén Adám Ottmár áll- ott, elismerés illeti.

Lassu építkezés. A főtéri r. kath. templomnak új tetőzettel való ellátása hetek óta tart s még ma is csak ott áll a dolog, hogy a már másodszer kitézött határidő- re sem lesz készen. A kedvezőtlen időjárás akadályozta a vállalkozót a határidő pontos megtartásában s azért jul. 15-ike helyett aug. 15-ig kapott időhaladékot. — de oly kevés munkást alkalmaz a nagyszabású vállalatnál, hogy a napi haladás alig vehető észre. Ily körülmények között a vállalat alig fog haszonnal járnai, a mi a váll- alkozó erélytelenségének tulajdonítható. Nem hagyhatjuk megrovás nélkül az óralapok renoválását, mely a városi tanács fenhatósága alatt történt igen miserabilis módon. A mellett, hogy rendkívüli disztelen római számokat má- zoltak mind a négy oldalra, a megvehélfelől részén, a beosztás is primitív. A III. és IX-es számok nem feksze- nek vízszintes helyzetben. A máskülönbén esinos temp- lom külső díszet alaposan csökkentik az izléstelen óralapok.

Adakozás. A helybeli eszmadia ifjuság vasárnap délután szépen sikerült nyári mulatságot rendezett a Szechenyi kertben, melynek jövedelméből két forintot juttatott a Tompa-szoborra. Az összeget gyümölcsözöleg helyezték el.

Az asztalos ifjuság nyári multsága, a rimaszom- bati iparos segédek önképző és betegsegélyző egyesülete javára, mely vasárnap július 19-én délután a „Szeché- nyi-kert”ben volt, szép látogatottságnak örvendett. Iparos polgártársaink nagy számmal vettek részt benne s jöve- delmükből a jótékony ezéltra is meglehetősen szép ösz- szeg jutott. A négyeseket 54 pár tánczolta. — Fel- lülizettek: Hagetter Lajos 3 frt 80 kr. Benkó János 1 frt 40 kr. N. N. 10 kr. Lukács János 10 kr. N. N. 10 kr. Dianiska János 10 kr. Rakottyai Lajos 20 kr. Mihályi Lajos 20 kr. Kovács N. 10 kr. Rónay Gyula 30 kr. Grossinger Márton 30 kr. Tóth Arpád 40 kr. N. N. 10 kr. özv. Senka Józsefné 70 kr. Molnár István 30 kr. Mázik Béla 10 kr. Molnár Lajos (Tamásfala) 70 kr. Polenkovies Pál 10 kr. Dusek Vineze 40 kr. Dideczky Jánosné 40 kr. Sztruzics Lipót 10 kr. Lévy István 10 kr. Szvetniezky Ferenczné 40 kr. Kozsehuba Lajos 10 kr. Almásy László 40 kr. Özv. Almásy Jánosné 40 kr. Kandra János 40 kr. N. N. 5 kr. Suhajik Lajos 10 kr. Telesniezky Edéné 10 kr. Róza Máténé 10 kr. Delics N. 40 kr. Lóska N. 60 kr. Hollósy József 1 frt 70 kr. Malek N. 70 kr. Ujfalusi Julia 40 kr.

Vármegyei ujdonságok.

Hymen. Kres Gyula dr. ratkói körorvos e hó 25-én esküszik örök hűséget Kishonthy Margit kisasszonynak Kishonthy Gyula ügyvéd kedves leányának a ráhói róm. kath. templomban.

Temetés. Horváth Kálmán VIII. o. végzett tanuló, Horváth László osgyáni földbirtokos fia vasárnap, hosz- szas szenvedés után elhunyt. A megboldogult nyolcz éven át volt a rimaszombati gymnasiumnak egyik legszorgal- masabb és legjobb magaviséletű tanulója. E nyáron kel- lett volna érettségi vizsgálatra állani, de betegsége, mely most katastrofával végződött, ezélja elérésében megaka- dályozta a törekvő ifjut, kinek koporsóját kedden délután a szülők és testvéreken kívül: rokonok, ismerősök, jó ba- rátok és tanulóársak állották körül, mely fájdalommal mondvá bucsut a távozóknak, ki élete legvirágzóbb korszaka- ban lépett át ama boldogabb világ küszöbén, melyen tul, már nem fáj semmi... Legyen lelkének örök bé- kessége, porainak állandó nyugalma! — A család a kö- vetkező gyászjelentést adta ki: Horváth László és neje szül. Janszky Ida mint szülők. — Horváth Sára és Gyula mint testvérek, — özv. Janszky szül. Volny Mária mint nagyanya, a magok s a nyagyszámú rokonság ne- vében mely fájdalomtól megtörtén jelentik forrón szere- tett, szelid lelkű, felejtethetlen drága fiuknak, a legjobb testvérnek, unokának és rokonnak Horváth Kálmán- nak folyó év július hó 19-én, hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után, élete 20-ik évé- ben történt gyászos elhunytát. — A boldogult hült te- teme Oszyánban folyó év július hó 21-én, délután 3 óraker fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint örök nyugalomra tetetni. — Az engesztelő szent-miseál- dozat szerdán július hó 22-én fog az osgyáni róm. kath. egyházban a Mindenhatónak bemutatatni.

Vérző szívek zokogása

Kísér sirod mélyibe,

A szeretet siri-ágyad

Köny- s virággal hinti be:

Legyen porod ott is áldott!

Legyen szelid, édes álmod!

S hol lelked új tavaszt él,

Ujra látunk — Istennél!

Műkedvelői előadás. A lapunk mult számában em- litett feledi műkedvelői előadás, melyet a rimaszécsi járás intelligentiája rendez e hó 27-én lesz. A tiszta védelem a járási szegény menház alaptökéjét fogja gyarapítani. Az előadás iránt városunkban és az érdekelte vidéken nagy érdeklődés mutatkozik, mi arra a reményre jogosít, hogy azok, kik a jelzett napon Feleden megjelennek, kiváló élvezetben fognak részesülni.

Vizbe fut. Bátori János bákai koresmáros 9 éves fia e hó 19-én két társával a megáradt Balogba ment fürödni, a rohanó ár — 2 asszony és egy férfi szemé láttára — elragadta a nélkül, hogy segélyére le- hettek volna. Hulláját még eddig nem találták meg.

Égi háboru. Az ország egyes részeiben dúló viha- rok a Sajóvílygyét sem kímélték és ugy a vetésekben, mint az épületekben érzékeny károkat okoztak. Az eddigi viharokat azonban nagyban fölülmulta az e hó 10-én dű- hängő égi háboru, mely Derek község határa felett tom- bolt ki magát, s ott nemesak a vetésekben, hanem az épületekben és állatokban is nagy kárt okozott. A köz- ség, melyet a mult évben is nagyon érzékenyen sujtott az elemek haragja, ez évben sem lett attól megkímélve,

a mennyiben e hó 10-én borzasztó jégeső a sok esőzés által már ugyis megrongált vetéseket majdnem egészen tönkre tette, s a villám a legelőn egy fa alá menekült két fejős tehent sujtott agyon. A mult héten pedig a villám a kath. templom oltárát rombolta szét.

Jégyverés. Az ajnáskői szőlősgazdák igen nagy kár érte, a mennyiben, mint saját szemekkel is szemé- lyesen volt alkalmunk meggyőződni, a többszörös jégyve- rés teljesen tönkre tette az idei termést. Legnagyobb mértékben esett a jég e hó ötödikén, és a mult héten kétszer is.

Gyujtogatás történt f. hó 19-én Kraszna-Horka- Váralján, melynek tettesét azonban hazai törvényeink szerint méltó büntetésben részesíteni semmiképp sem le- het, annál kevésbé, mert a gonosztevő borzasztó munká- ja végeztével azonnal és a szó szoros értelmében — a föld alá bujt. A hatóság és a szerenesetlen kárvallottak a gyujtogató bűnösnek mindössze csak vezeték nevét és predikátumát tudták meg de már ez is eléggé pogány hangzásu betyárnév: Menyörgösmenykői Villám; ke- reszt neve pedig nincs is. Legalább a környékbeli eklé- zsiák matrikulái sehol sem tanuskodnak arról, hogy va- laha keresztvíz alá tartották volna. Beugrott egy paraszt házba, felgyujtotta, a szobában sőt a padláson is, vasár- napi munkaszünetet élvező lakókat egy kissé megijesz- tette s azzal, mint aki legjobban végezte dolgát, hirtelen sebességgel tovább illant. Eltűnt a föld alá. Emberekben nem esett kár. A ház is biztosítva volt.

Műkedvelői színi előadás.

Feled és vidéke műkedvelő fiatalága által a rimaszécsi járás székhelyén felállítandó „Járási szegény menház” alaptökéjének gyarapítására

Feleden 1891. év július hó 27-én (hétfőn)

az e ezéltra kibérelt ideiglenes színpadon előadják:

A FALU ROSSZA.

Eredeti énekes népszínmű 3 felvonásban. Írta Tóth Ede.

Személyek:

Feledi Gáspár, bíró — — — — Sz. Borbáth Gábor.
Lajos) — — — — Hj. Sándor Béla.
Boriska) gyermekei — — — — Tóth Mariska.

Bátki Teresi árva, Feledi gyámsága
alatt — — — — Técsy Vili.
Göndör Sándor szolgálégény — — Sándor Szilárd.
Csapóné) — — — — Bartók Juliska.
Sulyokné } módos asszonyok — Gőz Honka.
Tarisznyásné } — — — — Marton Erzsike,
Finom Rózi — — — — Alexay Juliska.
Gonosz Pesta, bakter — — — — Bihary Gusztáv.
Gonoszné — — — — Csathó Anna.
1-ső cigány — — — — Berky Mátyás.
Czimbalmos — — — — Lang Károly.
Kőnya, kántortanító — — — — Lovesányi Béla.
Cserebogár Jóska, szőlőpásztor — — Alexay István.
Csapó, gazdaember — — — — Csizy Miklós.
Csendbízott — — — — Csiszár Géza.
Makkhetes koresmáros — — — — Marton Andor.
Jóska, béres — — — — Komáromy István.

Népség, cigányok. Történik Feledi házában. Idő jelenkor.

Helyítárak: Zártszék 1 frt 50 kr. — Körszék 1 frt. —
Erkélyszék 80 kr. — Állóhely 40 kr.

Egy színpad ára a pénztárnál 10 kr.

Felülfizetések köszönettel fogadtnak és hírlapilag nyug- táztatnak.

Jegyek előre válthatók a rimaszécsi j. főszolgabírói hiva- talában Lovesányi Béla j. tisztviselő urnál, Ginoyszky Lajos állomási főnök urnál Feleden és az előadás napján 6 óratól este a pénztárnál.

Kezdeté esti pont 8 óraker.

Az előadást táncmultság követi az ujonnan épült ref. iskola helyiségében: a táncmultságra jegyek (be- lépti díj 1 frt.) szintén a fenti urnáknál kaphatók. Kitűnő minőségű ételek és italokról a feledi kaszinó és kávéház bérlelője gondoskodik a rendezőség felügyelete alatt, ugy- szintén a legpontosabb kiszolgálattól is.

Tekintve a jótékony és nemes célt, a n. é. közön- ség minél tömegesebb részvétét és érdeklődését kéri Feleden, 1891. évi július 21-én.

a rendezőség.

Vegyes hírek.

A magyar románok és a magyar nemzet. E ezim alatt került ki sajtó alól az a rég várt válaszirat, melyet a magyar főiskolák ifjusága a bukaresti egyetem polgá- rainak vádjaira vizsgázásul szerkesztett. A román tanulók, kik egy jövendőbeli nagy román állam alakításáról ábr- ándoznak, azt tüzték ki ezélnul, hogy egyfelől a hazánk- ban lakó románokat a magyarság ellen felizzassák, más- felől ellenszenvet gerjeszzenek nemzetünk iránt az euró- pai kultur népeknél. E ezélnök elérésére egy memorandu- mot szerkesztettek, melyet több ezer példányban terjesz- tettek el Német-, Francia-, Olasz- és Angolországokban. A memorandum főbb vádjai a következők: a magyar nemzet ellensége volt a multban s az a jelenben is a ro- mán nép kulturájának; ezért a románokat elnyomta a multban, elnyomja ma s megfosztja polgári jogaitól, sza- badságától; a magyar — törvényhozási, társadalmi, köz- szolgálati uton — minden eszközt felhasznál a román elem kiirtására; concludo: tehát a magyar keleten rend- bomlasztó elem, a szabadság és kultura ellensége. — a román pedig a rend és műveltség öre s ebben Európá- nak támogatnia kellene. E hallatlan vádakra ad méltó választ a magyar főiskolák ifjusága egy 64 oldalra ter- jedő füzetben, melyet szintén több ezer példányban meg- küldenek azon nemzeteknek, melyek a román vádakról tudomást vettek. A higadtan és kiváló tapintattal szer- kesztett válaszirat a tudomány és műveltség fegyvereivel ezáfolja meg a vádakot, kimutatja azoknak alaptalanságát s kifürkészi azokat a rejtett okokat, melyek a román ta- nulókat a memorandum megírására ösztönözték. A válasz- irat egy nagyfontosságú politikai röpirat értékével bír, mely nemesak a románoknak, hanem a többi más nyel- ven beszélő magyar polgároknak helyzetét is megvilágítja. Kitűnik belőle, hogy hazánk különböző nemzetiségeinek nincs okuk panasra; jobb sorsuk van mint az ireknek, lengyeleknek s a szláv földön lakó magyaroknak; azért

melegben ajánljuk megvénk tót nyelvű lakosainak a magyar ifjuság válaszirátát, hadd tanulják meg ők is már egyszer, hogy mi az igazság. A válaszirát 30 kr-ért kapható a tud. és műegy. olvasókörében Budapest, Lipóteza 25.

A legérdekesebb kiállítás. Az 1848—49-iki szabadságharcunk képekben. Hentaller Lajos orsz. képviselő és Fárnek Béla által sok évek óta gyűjtött és kiválóan érdekes 48—49-es gyűjtemény kiállítása néhány nap múlva a fővárosi vígadó több termében megnyílik. — E nagyon érdekes kiállítás tartalmazza — és ugyászólván majdnem egész teljességgel — mindazokat a képes ábrázolatokat melyek az 1848—49-iki szabadságharcunkról s annak szereplőiről hazánkban, Európában és Amerikában felkutatottak és megszereshetők voltak. E gyűjteményben 1600 (egyezerhatszáz) kép van mindenféle fajtájú és nagyságú olajfestményektől kezdve a fényképekig meg a metszett vagy litográfált képekig. Érdekes és fölöttébb jellemző hogy e gyűjteményben 205 kép Kossuth Lajosot ábrázolja, és hogy mind a 205 Kossuth kép más más nyomtatásban megjelent kép, s legnagyobb része külföldi származású. Az egész a legváltozatosabb és legérdekesebb quodlibet, igazán szemléltető kommentárja annak a frapans hatásnak, a melyet szabadságharcunk egy egész világra tett. E jeles kiállításnak érdekesebbé tételére Pazmány Dénes és gr. Károlyi Gábor orsz. képviselők is közreműködnek és a birtokukban levő 48—49-re vonatkozó tárgyakat szintén kiállítják. Gr. Károlyi Gábor ezenfelül a kiállításnak engedi át Kossuth ama legújabb életnagyságú képét is, a melyet az ő megrendelésére Karlovsky Bertalan Párisban élő híres magyar művész festett most. E kiállítás rendezői kérik egyttal az egész hazai közönséget, hogy a birtokukban levő szabadságharczi emlékeket a kiállítás tartamára viszonzólagatért vagy meghatározott díjért átengedni sziveskedjenek. Minden ilyen küldemény Hentaller Lajos orsz. képviselő és Fárnek Béla uraknak Budapest V. a fővárosi vígadóba ezimzendő. A legesekélyebb, kiállítható tárgyat beküldő is egy életnagyságú fénykép imitációt kap Kossuth vagy valamely jelesebb költőnek arcképéből. A kiállítás befejeztével pedig a gyűjtemény tulajdonosai több száz darab érdekes tárgyat, ugymint nyomtatott és festett képeket, plakátokat, fegyvereket stb. ajándékoznak a budapesti, kolozsvári, aradi, kassai stb. olyan múzeumoknak a hol 48—49-es ereklyék is vannak. — A kiállítás sikerére fölöttébb kíváncsi volna, ha abban festő és szobrász művészeink is részt vennének, annál inkább, mert most nyílik először alkalom annak a bemutatására, hogy történelmünk egyik legjelentősebb epizódja a hazai képművészetet, hogyan inspirálta. Különböző igen kiváló művészek mint Zala, Roskovits, Stettka, Margittay, Spányik stb. megígérték, hogy fognak kiállítani képeket.

Hivatalos közlemények.

700. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék elnökétől.

Pályázat.

A vezetésem alatt álló rimaszombati kir. törvényszék területéhez tartozó tornallyai kir. járásbírósnál elhalozás folytán üresedésbe jött aljegyzői állásra a m. kir. igazságügyminiszter ur ő nagyméltóságának 1891. évi július hó 13-án kelt 3687. I. E számú rendelet folytán ezennel pályázatot nyitok.

Felkívatnak mindazok, kik ezen évi 500 frt fizetés és 100 frt lakbérrel javadalmazott állást elnyerni óhajtják, hogy életkorukat, az 1883. évi I. t. cikkben körülírt képességüket, nyelvismereteiket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványukat ezen hirdeteménynek a hivatalos lapban harmadszori megjelenésétől számított két hét alatt a községhelyen állók nyilatkozataik útján hozzám annál inkább nyújtásuk be, mert a nem szabályszerű uton, vagy elkésve érkező kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Rimaszombat, 1891. július hó 17-én.

Török János, kir. törvényszéki elnökhelyettes.

Felelős szerkesztő: **Dr. Veres Samu.**

Kiadó-tulajdonos: **Dr. Bernát István.**

Nyílt-tér. *)

A „Gömör-Kishont“ f. é. június 18-án megjelent, de csak most kezembhez jutott számában ezen czím alatt: „A tűzfeeskendők kérdése“ egy cikk jelent meg, mely a bizottság álláspontjának védelmére oly tárgyilagossággal van írva, hogy az ellen kifogásom nem lehet; de ugyanazon számban megjelent egy második cikk is: „Egy pár szó a f. hó 5-én Rimaszombaton tartott feeskendő próbához“, ebből már kilátszik a részrehajlás és az elfogultságnak nagy mérvé, bármennyire igyekeznek is a tárgyilagosságra szakértő bőrébe bujni. — Jó, hogy az illető Rösch Frigyes ur a cikket alá is írta, mert így legalább reá is vezetett a nyomra, melyről tárgyilagossága megítélhető. Ugyanis Rösch Frigyes ur fiatalkori barátja és iskolatársa a kérdésben levő ifj. Seltenhofer urnak, ki a versenynél jelen volt és fia azon Rösch urnak, ki sopronyi túzólt főparancsnok — az idős Seltenhofer urnak régi testi-lelki barátja, hogy ne mondjam gyárának valószínűs belső titkos tanácsosa, a mi nem is lehet másként, mert ha oly vidéki városban, mint Sopron, — évek óta létezik egy gyár, melyben évek hosszú során vásárol a parancsnok ur — lehetetlen, hogy köztük közelebbi jó viszony ne fejlődjék ki, de éppen ezen eknál fogva az illető nem lehet elfogulatlan bírása a kérdéses gyárnak. Dicséretére legyen mondvá az idősebb Rösch urnak, hogy ő mindig tartózkodott is beavatkozni ezen gyárnak bírálatába, ugyanezt kellett volna tenni az ifjabb Rösch urnak is. Mindezeknél fogva helyesen tette volna ezikkiró ur, ha nem avatkozott volna oly ügyek elbírálásába, melyeknél ő személyére nézve nem fogadhat el tárgyilagosságot. Neki erkölcsi kötelessége lett volna el nem fogadni a kiküldetést azon kijelentéssel, hogy a közte és Seltenhofer junior közti baráti viszony oly régi és oly bensős, hogy ő gépeinek nem lehet elfogulatlan bírása,

*) E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk.

különösen akkor, midőn ő mint a megyei mérnök uron kívül egyedüli szakértő, könnyen befolyásolhatta a többi kevésbbé szakértő urakat is. Ki mint szakértő működik, annak teljesen elfogulatlanok kell lennie, különben ez sokkal több kárt okoz a községeknek, mint a Seltenhofer ur szerint 10 frittal könnyebb kocsiszerkezet. Hogy pedig ez így van, azt igazolja ő maga minden sorával, mivel szebb reclamot a Seltenhofer gyártmányai mellett és tendenciósabb kritikát a versenytársak ellen maga Seltenhofer ur sem írhatott volna. És még e mellett is mi az amit tudott kifogásolni gépeimen; az a kocsiszerkezetnek állítólagos könnyűsége és ezzel akarja indokolni azt a horend árkülömböséget? Hiszen már ezen álláspont önmaga beszél a legvilágosabban, — 130 firt árkülömböség azért, mert az én kocsim nem gyöngébb, de valamivel könnyebb, Nem gyöngébb, mivel az acél erősebb a vasnál és a tölgy erősebb a bükknél, még ha valamivel könnyebb is; de maradjunk az általa felhozott árkülömböségnél. Ugyanis ezikkiró ur azt állítja, hogy Seltenhofer megígérte, miszerint hajlandó 10 frittal olcsóbban állítani ki a kocsikat, ha azokat az enyimhez hasonló kiállításban állíthatja elő. Bár ez tőle csak üzleti fogás, mert ő egyáltalán nem képes Sopronban olyan kocsikat előállítani, a mint azok az én gyáramban készülnek, és ha ehhez hasonlókat akarna készíteni, azok nem olcsóbb, de az ő árait tekintve, 30 frittal drágábbak lennének. De eltekintve ettől, hogy Seltenhofer maga ezen érték különbséget 10 firta taksálja, ugyan kérem mily lelkiismerettel lehet Rösch urnak ezen különbséget a községek rovására 130 frittal megfizettetnie.

Általában a szakértő ur ezikkében nem a feeskendőről, hanem csak a kocsiról beszél, mintha a községek nem feeskendőt, hanem kocsit akarnának beszerezni. Mint Seltenhofer ur érdekei képviselőjének ebben teljesen igazsága van, mert reánézve igen káros lenne a régi kupzalepes feeskendő minőségét az új rendszerű központi szelepes géphez hasonlítani akarni, különben minthogy nem lehet feladatomban versenytársam gépeinek gyöngeségeit felárni, erről én is hallgatok.

De legvilágosabban mutatja a ezikkiró ur érdeklőzőségét a Seltenhofer ezéggel, hogy oly apróra tudja kiszámítani, hogy a Seltenhofer ezég a tömlőknél csak 35 krt nyer, de még abból is kijár valami a kötődőra. Valóban helyesen tenné a szakértő ur, ha ezen lelkiismeretes gondoskodását magára a versenyző gyárra bízná és azon igyekezzék, hogy a községek lehető olcsón kapják meg azt, amire szükségük van. Vagy azt hiszi, hogy van olyan naiv ember, ki abból ítéli meg a tömlő árát, hogy Seltenhofer ur, vagy maga a ezikkiró ur 200 méter tömlőt mi áron tudott venni valami gyárból. Próbált volna csak komolyan 50000 métert rendelni, akkor látta volna, hogy Seltenhofer mennyit nyer és én az ő neki tuleskélynek látszó áránál még mindig megkaptam volna azon jogosult kereskedői hasznot, mely mellett én a nagy mennyiségű megrendelésnél még mindig megvagynok elégedve. En nem akarok Gömörvármegyén meggazdagodni, de meg én nem is osztozom a haszonnal holmi ügynökökkel, tehát én kevesebbel is megelégszem.

Helyesen csak úgy járt volna el a bizottság szakértője — ha bekívánta volna a tömlőmintákat és átadaskor szigorúan, de elfogultság nélkül ügyelt volna arra, hogy a szállított áru mindenben megfeleljen a mintának.

Még azt is megkövetelhettem volna, hogy a szállító igazolja a tömlők eredetét nevezett Thüringiai gyárból. Ezt még esetleges bírsággal is biztosíthatna volna a községek javára, de az már túlhaladta a tárgyilagossá bírálat körét és tudományát, hogy annak bírálatába becsajtkozzék, hogy mennyit nyer, vagy veszít a vállalkozó az áru szállításánál.

Kár a gyáros bőrébe akarni bujni. Gondoskodjék az saját érdekeiről, a megbízott szakértő pedig a községek érdekeiről. Hogy ezen elfogult álláspont védelmére mennyire kapkodik a t. szakértő ur, kiténik még azon ide nem illő állításából is, hogy Szepesmegyébe Seltenhofer ezég 400 db feeskendőt szállított. Ezen tény teljesen légből kapott valótlanosság. Szepesmegyének nincs is 400 községe, hanem csak 210. És tény az is, hogy Szepesmegye szállítását verseny útján a megye nem Seltenhofer urnak, hanem más budapesti ezégek adta. Kár az ilyen valótlanosságokkal is hangulatot csinálni. Ez illenék a gyáros ezég egy nem tisztességes ügynökéhez, de nem egy megyei kiküldött szakértőhöz, kinek első nélkülözhetlen tulajdonsága kell, hogy legyen a tárgyilagosság és elfogulatlanosság.

Mindezek után még csak ezt kívánom constatálni, hogy ezikkiró ur maga is beismerte, miszerint ha a feeskendő szállítását Seltenhofer ur eszközlí ugy szegény községek 5000 firtal nagyobb összeggel lesznek tulterhelve; de ezen összeg — ha pontosabban számítaná t. ezikkiró ur — még a 10000 firtot is meghaladja.

Ezt az igazság érdekében!!

Budapest, 1891. július hó 21-én.

Tarnóczy Gusztáv.

Magán-hirdetések.

Tanulóul

egy szerény magaviseletű 13—14 éves ifju azonnal felfogadtatik **Rakottyay Danó** rimaszombati czukrászdájában.

Kiadó lakás.

Rimaszombatban a jánosi-uteza 18. sz. alatti házban egy lakás: mely 2 szoba, konyha, kamara és pinczéből áll, folyó 1891. év novembertől bérbe kiadó. Értekezhetni özv. **Mindszenty Bertalannal.**

Rimaszombat, 1891. Nyomatott **Rábely Miklós** könyvnyomdájában.

Hirdetmény.

411. sz. — A néhai **Miks Ferenczné** hagyatékához tartozó arany- és ezüst neműek, továbbá a Rózsa- és Kmetty-utcai ház és belseg, valamint a Pokorágyi-utcai kertből álló ingatlanok f. évi **július hó 25-ik napjának d. u. 2 óraján** Rimaszombat város árvaszéknél önkéntes árverés útján el fognak adatni, a venni szándékozók bánat pénzel ellátva, leendő megjelenésre ezennel meghivatnak.

Kelt szab. Rimaszombat r. t. város árvaszéknél 1891. június 26-án tartott üléséből.

Szabó György, árvaszéki elnök.

Árlejteségi hirdetmény.

A debreczeni m. kir. állami mentelep eperjesi, debreczeni, turia-remetei és rimaszombati osztályainál elhelyezett legénység és ménlovak részére 1891. november 1-től **1892. október hó végéig** szükségendő takarmány és egyéb élelmezési cikkek biztosítása tárgyában **1891. augusztus hó 31-én** délelőtti 10 órakor írásbeli zárt ajánlatok tárgyalása fog ezen mentelep számvevő irodájában megtartatni.

A szállítási feltételek a nevezett irodában valamint az illető teleposztályoknál megtekinthetők.

Az ajánlat szerkesztését illetőleg, a hatóságilag kifüggesztett árlejteségi hirdetményekben foglalt mintára, különösen figyelmeztetik

Magy kir. állami mentelep parancsnoksága Debreczenben.

Gépszijjak

mindenféle gazdasági- és ipari gépekhez nagy választékan kapható

TRUBINT LUKÁCS

rimaszombati szijgyártó üzletében; ugyanott ócska gépszijjak javítása is elfogadtatik.

Hirdetmény.

5. szám. — Alulirt kiküldött végrehajtó, az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszécsi kir. járásbírósnak 1906. számú végzése által **ifj. Csizsár János** végrehajtó javára **Kossuth József** eszi lakos ellen 223 firt 19 kr 16-ke, ennek 1888. év ápril hó napjától 1-ső számifandó 6% kamatai és eddig összesen 32 firt 65 kr. perkoltség kövételére erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróilag lefoglalt és 1025 firta becsült termények, lovak és szarvasmarhákból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek 1906. sz. kiküldetést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Csizs községekben a bíró házában leendő eszközzésére **1891-ik év július hó 25-ik napjának** delután 3 órajára határidőül kitűzetik és ahhoz venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. LX. t. cz. 107. §-a értelmében, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz fizetendő.

Kelt Rimaszécsen, 1891-ik évi július hó 2 napján.

Salamon Béla, kir. bírósági végrehajtó.

Hirdetmény.

3317. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Führer Sándorné Berkény Ilona** végrehajtonak **id. Ferjenesik János** végrehajtást szenvedő elleni 220 firt 60 kr. tökékövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén levő Tiszoloz községekben fekvő a tiszolozai 243. sz. tjkönyvben foglalt 853. 1066. 1648. 1892. 3076. hrszából urb. erdő s legelőilletményből **id. Ferjenesik János** 7/10 rész jutalékára az árverést 510 firtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1891. évi augusztus hó 14-ik napján d. e. 10 órakor Tiszoloz községekben a község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól eladatni nem fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 51 firtot készpénzben, vagy az 1881: LX. t. cz. 42. §-ában jelzett arfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombat, 1891. június hó 17-én.

A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Aldorffer, kir. törvényszéki bíró.